

42. ročník konference LIBER 2013

Kardinal-Wendel-Haus , Mnichov, Německo

25. 6. 2013 – 30. 6. 2013

Bavorská státní knihovna

Zdroj: <http://www.liber2013.de/>

Účastníci:

PhDr. Radka Římanová, (radka.rimanova@techlib.cz, 5)

PhDr. Petra Pejšová, (petra.pejsova@techlib.cz, 51)

červenec 2013

Struktura cestovní zprávy:

1. Účel cesty

Cílem zahraniční služební cesty byl 42. ročník konference LIBER 2013. Konference se konala v prostorách Kardinal-Wendel-Haus v Mnichově v Německu ve dnech 26. - 29. června 2013. Konference byla zaměřena na informační infrastrukturu výzkumu a s tím spojené nové role knihoven. Konference se zúčastnily PhDr. Radka Římanová a PhDr. Petra Pejšová, která zde vystoupila s posterem „Czech Scientists Database“.

2. Časový průběh cesty

Pro cestu na konferenci bylo využito vlakové spojení Praha – Mnichov a zpět.

Harmonogram služební cesty:

25. 6. 2013 – odjezd z Prahy, příjezd do Mnichova

26. 6. 2013 – první den konference zaměřený na vědeckou komunikaci a informační infrastrukturu

27. 6. 2013 – druhý den konference zaměřený na digitalizaci a budování sbírek s ohledem na uživatelské potřeby

28. 6. 2013 – třetí den konference zaměřený na e-Books a Open Access, exkurze a odjezd PhDr. Římanové z Mnichova, příjezd do Prahy

29. 6. 2013 – čtvrtý den konference – výlet pro pozvané – neformální komunikace a navazování kontaktů

30. 6. 2013 – odjezd PhDr. Pejšové z Mnichova, příjezd do Prahy

3. Průběh navštívené akce/jednání

26. 6. dopoledne probíhalo paralelně šest workshopů. Zástupkyně z NTK se zúčastnily workshopu na téma vědecká komunikace a její výzkumná infrastruktura. Workshop se skládal ze dvou částí. První se věnovala novým horizontům a Open Access politice v Evropě. Druhá se zabývala tím, jak aplikovat deset doporučení pro management výzkumných dat viz <http://www.libereurope.eu/sites/default/files/The%20research%20data%20group%202012%20v7%20final.pdf>. V rámci LIBER vznikl výbor a na webu www.libereurope.eu je sekce zabývající se touto tematikou <http://www.libereurope.eu/committee/scholarly-research>. Tomuto tématu je věnováno hodně pozornosti, protože knihovny se stávají centrálním bodem pro vědce a fakulty ve vědeckém publikování a digitálním zpřístupňování informací. Bylo konstatováno, že v rámci 7. rámcového programu EU (2007 – 2013) bylo na Open Access využito 20% dotací. Pilotní schéma tedy bylo nastaveno a nyní bude dále rozvíjeno v rámci Horizont 2020. Většina zemí EU nemá jasně stanovenou OA politiku. Politiky na institucionálních úrovních vznikají velmi pomalu. Plány pro OA v několika oblastech – Green, Gold, Embargos a Legal Issues. V rámci workshopu bylo představeno několik sdružení a databází:

SPARC Europe - doporučení zapojit se nebo sledovat sdružení výzkumných a národních knihoven SPARC Europe <http://sparceurope.org/>.

MedOANet - představen byl projekt MedOANet <http://www.medoanet.eu/project> šesti středomořských zemí Řecka, Turecka, Itálie, Francie, Španělska a Portugalska, který podporuje vnitrostátní a regionální koordinaci politik, strategií a struktur OA v těchto šesti zemích.

OpenAire <http://www.openaire.eu/>

Cineca <http://www.cineca.it/> - v Itálii spojení 67 univerzit a 3 organizací, Cineca zajišťuje přenos znalostí mezi výzkumem a komerční sférou, harvestují OA repozitáře – nyní mají přes 650 tisíc záznamů.

SELL (Southern European Libraries Link) <http://www.heal-link.gr/SELL/> - od roku 2001 spolupráce na nákupu elektronických zdrojů.

Odpoledne probíhaly v několika blocích vždy 4 paralelní sekce. Bylo zdůrazňováno, že OA je motorem pro inovace, výzkum a udržitelný rozvoj. Důležitá je spolupráce, jako příklad byl uveden model severských zemí Norden <http://www.norden.org>. Knihovny by se měly zaměřit na spolupráci s vědci. Mladí vědci uvítají sdílení. Starší vědci již mají zaběhané postupy a je na knihovnách, aby je přesvědčily, proč je mají změnit. Doporučení: zeptat se vědců, co potřebují a vyvinout takovou službu. Měl by vzniknout obor „**data librarien**“. Na Harvardské univerzitě proběhl kurz Data Scientist Training for Librarians.

27. 6. Dopoledne probíhaly v několika blocích vždy 4 paralelní sekce zaměřené na digitalizaci a budování sbírek s ohledem na uživatelské potřeby. Národní knihovna Skotska řeší skladování knih do budoucna. Mají povinný výtisk, proto jim přibývá každý rok 2700 metrů knih. Vytvořili dvě strategie uchování knih, a to pro tištěnou a elektronickou verzi. Následně vytvořili model porovnání těchto dvou verzí, který je podkladem pro strategické rozhodování managementu knihovny. Model je dostupný na: www.nls.uk/storage-costs-model. Model je v MS Excelu s předpovědí na 30 let.

Velice zajímavým projektem je Finská digitální knihovna FINNA <https://www.finna.fi/>, která zajišťuje veřejný přístup k záznamům archivů, knihoven a muzeí Finska. Potencionálně je každý občan uživatelem. Přístup – zjistit představy uživatelů nejen k samotnému nástroji, ale též k obsahu a relevanci.

Odpoledne bylo věnováno open data, research data a RDM (Research Data Model). Následovalo hlasování o funkcích v LIBER.

28. 6. páteční dopoledne bylo věnováno zkušenostem s Open Access a eBooks. Byl představen projekt Recode <http://recodeproject.eu/>, který se zabývá vytvořením politických doporučení pro otevřený přístup k vědeckým datům na základě stávajících osvědčených praxí. Projekt se soustřeďuje na tzv. „high level information“. Vzhledem k tomu, že otevřený přístup k oblasti výzkumu dat zahrnuje mnoho různých sítí, iniciativ, projektů a komunit, které jsou rozptýleny věcně i místně (vydavatelé, akademici, úložiště apod.), je těžké ho řídit. Mnoho z těchto organizací se již zabývalo řešením klíčových překážek k otevření přístupu k vědeckým údajům, jako jsou role zúčastněných stran, technické a infrastrukturní problémy, etické a právní otázky a roztržitost státní a institucionální politiky. Nicméně, tyto organizace často pracují samostatně nebo s omezeným vzájemným kontaktem. Recode poskytuje zúčastněným stranám prostor pro spolupráci s cílem zajistit společné řešení těchto problémů. Recode poskytuje zastřešující doporučení pro politický rámec podpory otevřeného přístupu k evropským výzkumným datům. Dále byl představen projekt Research Data Alliance <https://rd-alliance.org/node>, který má za cíl urychlit a usnadnit sdílení a výměnu výzkumných dat. Research Data Alliance pracuje primárně prostřednictvím svých pracovních skupin. Research Data Alliance se zavázala k urychlení sdílení otevřených výzkumných dat pro inovace. Jejich úsilí bude podporováno sdílením a výměnou dat k využití a opětovnému použití. Sdíleny budou nejlepší praxe pro správu a uchování dat a podporována práce směrem k interoperabilitě. Účast na Research Data Alliance je otevřená pro každého, kdo souhlasí s Research Data Alliance principy. Vítáni jsou jak jednotlivci z řad vědců, kteří jsou zapojováni do pracovních skupin, tak organizace, které jsou ochotny společně vyvíjet, sdílet a testovat nové postupy sdílení dat. Odpoledne bylo věnováno exkurzi do Státní bavorské knihovny.

4. Závěry/shrnutí

Na konferenci LIBER 2013 byl prezentován poster s názvem „Czech Scientists Database“. Hlavní náplní tohoto ročníku bylo téma informační infrastruktury výzkumu a s tím spojené nové role knihoven. Účastníci se dozvěděli rámcové politiky Evropské unie směrem k otevřenému přístupu a výzkumným datům. Dále jim byly představeny již existující fungující praxe a možné náhledy, jak postupovat v následujících letech. Knihovny by se měly stát centrálním bodem pro vědce nejen v získávání informací, ale též v jejich publikování především v digitální podobě. V souvislosti s novou rolí knihoven byla zmiňována nová specializace tzv. „data librarian“.

5. Dokumentace

Prezentace a profily přednášejících jsou vystaveny na webových stránkách akce <http://www.liber2013.de/index.php?id=42>.

Poster PhDr. Petry Pejšové a PhDr. Lenky Hvězdové „Czech Scientists Database“ dostupný též v Institucionálním digitálním repozitáři NTK.

6. Anotace

Účelem zahraniční cesty byla účast PhDr. Radky Římanové a PhDr. Petry Pejšové na konferenci LIBER 2013, která se konala od 26. do 29. června 2013 v Mnichově pod vedením Bavorské státní knihovny. PhDr. Petra Pejšová prezentovala poster s názvem „Czech Scientists Database“, kde představila ideový návrh české databáze vědců. Základem posteru byla analýza zahraničních databází vědy a výzkumu. Na tomto příkladu jsme demonstrovali novou roli knihoven, která se posouvá od poskytování informací k jejich tvorbě a publikování.

5

Různé typy skenerů v Bavorské státní knihovně

